

HORIZON 2020

30 листопада 2011 року Європейська Комісія офіційно оголосила нову програму «Горизонт 2020», призначеної об'єднати все фінансування досліджень та інновацій в ЄС. Ця програма може буде впроваджена в період з 2014 по 2020 рік після обговорення з Європейською Радою та Європейським Парламентом. *«Зважаючи на разючі зміни в економіці, нам потрібне нове бачення європейських досліджень та інновацій, - сказала комісар з питань досліджень, інновацій та науки Марі Джорджеан-Квін [Máire Geoghegan-Quinn] – Програма «Горизонт 2020» дозволить полегшити виконання науково-дослідних та інноваційних робіт та підвищити їхню ефективність, а також, стимулюватиме зростання та більшу зайнятість, зважаючи на величезні виклики, які стоять перед нашими суспільствами».*

Назва нової програми ЄС з фінансування досліджень та інновацій – «Горизонт 2020»-віддзеркалює прагнення забезпечити розвиток нових ідей, економічне зростання та робочі місця на майбутнє. Програма «Горизонт 2020» стане ключовим інструментом впровадження флагманської ініціативи створення Інноваційного Союзу, виконанні зобов'язань, взятих цією ініціативою у відповідності на висновки Європейської Ради від 4 лютого 2011 року та Постанови Європарламенту щодо Інноваційного Союзу від 12 травня 2011 року. Програма «Горизонт 2020» об'єднує всі існуючі програми ЄС з фінансування досліджень та інновацій, включаючи «Рамкову програму з досліджень», «Рамкову програму з конкурентоспроможності та інновацій» і діяльність Європейського Інституту Інновацій та Технологій («EIT»).

Ключові характеристики нової Програми:

Програма «Горизонт 2020» має ряд нових рис, які дозволяють їй відповідати цілям сприяння економічному розвитку та боротися з соціальними викликами. Зокрема, ця програма має такі нові риси:

- Значне спрощення фінансування завдяки спрощенню структури програми, розробці одного набору правил, скорочення бюрократичної тяганини завдяки простій схемі відшкодування витрат, запровадженню «єдиного підходу» для учасників, скороченню роботи з паперами при підготовці пропозицій, рідшому проведенню перевірок та аудитів із загальною метою зменшити середній час на видачу гранту до 100 днів;
- Інтеграція досліджень та інновацій завдяки забезпеченню безперешкодного та узгодженого фінансування від ідеї до виходу на ринок;
- Збільшення підтримки інновацій та діяльності, наближеної до ринку, що веде до прямого економічного стимулювання;
- Зосередження на розвитку бізнес можливостей з зосередженням на «суспільних викликах»;
- Надання більших можливостей новим учасникам та молодим перспективним науковцям для просування своїх ідей та одержання фінансування.

ЗОСЕРЕДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НА КЛЮЧОВИХ ПРІОРИТЕТАХ

Програма «Горизонт 2020» зосередить фінансування на трьох різних, взаємодоповнюючих пріоритетах ЄС. Ці пріоритети відповідають пріоритетам, визначеним в програмі «Європа 2020» та Інноваційним Союзом.

- (1) **Excellent Science.** Передова наука. Цей напрямок підвищить рівень досконалості європейської наукової бази та підтримає стабільний потік досліджень світового рівня для забезпечення довготривалої конкурентоспроможності Європи. Цей напрям полягає у підтримці найкращих ідей, розвитку талантів в Європі, наданні науковцям доступу до пріоритетної дослідницької інфраструктури, і зробить Європу привабливим місцем для найкращих учених у світі. Ця частина програми буде:
 - Підтримувати найбільш талановитих та креативних осіб та їхні групи, які займаються передовими дослідженнями на передньому краї науки, базуючись на успіху діяльності *Європейської Ради з наукових досліджень*;
 - Фінансувати співпрацю в дослідженнях для відкриття нових та перспективних областей наукових досліджень та інновацій через підтримку *Майбутніх та новітніх технологій* («FET», МНТ);
 - Забезпечувати дослідників відмінними можливостями для навчання та кар'єрного зростання за допомогою акцій фонду Марії Склодовської-Кюрі (далі – *«акції фонду Марії Кюрі»*);
 - Забезпечувати підтримку Європейської дослідницької інфраструктури світового класу (включаючи електронну інфраструктуру), до якої матимуть доступ усі науковці в Європі та за її межами.
- (2) **Industrial Leadership.** Лідерство у промисловості. Ця частина програми спрямована на те, щоб зробити Європу більш привабливим місцем для інвестицій у наукові дослідження та інновації (включаючи екологічні інновації) шляхом заохочення діяльності на замовлення бізнесу. Цей напрямок забезпечить основні інвестиції в ключові промислові технології, надасть європейським компаніям максимальні можливості подальшого розвитку, забезпечуючи їх достатнім рівнем фінансування, та допоможе інноваційним малим та середнім підприємствам вирости до ведучих світових компаній. Ця частина програми буде:
 - Забезпечувати лідерство у передових та промислових технологіях за допомогою спеціальної підтримки інформаційно-комунікаційних технологій, нанотехнологій, розробки нових матеріалів, біотехнологій, передових технологічних процесів та космічних технологій, забезпечуючи також підтримку перехресних (cross-cutting) дій для використання сукупних переваг об'єднання кількох ключових передових технологій;
 - Спрощувати доступ до ризикового фінансування;
 - Надавати широку підтримку використанню інновацій в малих і середніх підприємствах.

Програма «Лідерство у промисловості» повинна зміцнити промисловість та конкурентоспроможність, виконуючи такі особливі задачі:

- (a) стимулювання європейського лідерства у промисловості за допомогою наукових досліджень, технологічних розробок, демонстрацій та інновацій у таких передових галузях:
 - (i) інформаційно-комунікаційні технології;
 - (ii) нанотехнології;
 - (iii) новітні матеріали;
 - (iv) біотехнологія;
 - (v) передові виробничі технології;

- (vi) космічні технології;
 - (b) покращення доступу до ризикового фінансування для інвестицій в дослідження та інновації;
 - (c) підвищення рівня та кількості інновацій у малих та середніх підприємствах.
- (3) **Societal Challenges.** Суспільні виклики. Цей напрям відповідає пріоритетам політики в рамках стратегії «Європа 2020» та викликам, які стають перед громадянами Європи та інших країн світу. Підхід, що базується на викликах, об'єднає ресурси та інформацію з різних областей, технологій та дисциплін, включаючи соціальні та гуманітарні науки. Це дозволить охопити діяльність від наукових досліджень до виходу на ринок з новим напрямком зосередження на діяльності, пов'язаній з інноваціями, такої як створення експериментальних установок, демонстраційних засобів та випробувальних стендів. Цей напрям дозволить встановити зв'язки з діяльністю за програмою «Європейське інноваційне партнерство». Фінансування буде зосереджене на таких напрямках:
- Охорона здоров'я, демографічні зміни та добробут;
 - Безпека продуктів харчування, стійке сільське господарство, морські дослідження та біоекономіка;
 - Безпечне, чисте та раціональне використання енергії;
 - Раціональний, «зелений» та інтегрований транспорт;
 - Клімат, ефективне використання ресурсів та сировини;
 - Самодостатні, інноваційні та захищені суспільства.

Програма «Суспільні виклики» повинна зробити внесок до пріоритетного напрямку «Суспільні виклики», розвиваючи наукові дослідження, технологічні розробки, проводячи демонстраційні та інноваційні акції, спрямовані на такі цілі:

- (a) покращення здоров'я та самопочуття протягом всього життя;
- (b) забезпечення достатнього постачання безпечними та високоякісними харчовими продуктами та іншими продуктами, одержаними з біологічної сировини, завдяки розвитку систем виробництва сировини з раціональним використанням ресурсів, стимулюванню пов'язаних з цим розвитком послугами екосистем, разом з забезпеченням конкурентними і низько вуглецевими процесами випуску продукції;
- (c) перехід до надійних, стійких та конкурентоздатних енергетичних систем, зважаючи на зростаючий дефіцит ресурсів, потреби в енергії та кліматичні зміни;
- (d) створення європейської транспортної системи, яка забезпечить раціональне використання ресурсів, буде екологічно безпечною, безперешкодною та безпечною на користь громадян, економіки та суспільства;
- (e) створення економіки, яка раціонально використовує ресурси та пристосовується до змін клімату, і забезпечення стабільного постачання сировини для задоволення потреб населення світу, що зростає, в екологічно раціональних межах природних ресурсів планети;
- (f) стимулювання інноваційних та безпечних європейських суспільств, що надають всім рівні можливості, у контексті безпрецедентних перетворень та зростання глобальної взаємозалежності.

Програма «Неядерні прями дії Спільного дослідницького центру» повинна зробити внесок до всіх пріоритетних напрямків, маючи спеціальну мету забезпечення науково-технічної підтримки політики ЄС. Дослідження та інновації в галузі ядерної енергетики, які підтримуються за Угодою Європейського товариства з атомної енергії («Євроатом»),

дозволять Євросоюзу розвивати в інтересах усіх країн-учасниць найбільш передові технології ядерної безпеки, радіаційного захисту та нерозповсюдження ядерної зброї.

Програма «Горизонт 2020»- це семирічна програма, протягом якої можливі значні зміни в економічному і політичному контексті. Тому забезпечення постійної актуальності програми «Горизонт 2020» також вимагатиме коригування пріоритетів та ресурсів так і тоді, як і коли це буде потрібно. Саме тому у відповідну пропозицію внесені застереження про можливий відхід від правил.

Виконання програми «Горизонт 2020» також означатиме стратегічний підхід до планування досліджень та інновацій, використовуючи спільні дії та методи керівництва, що відповідають розвитку нормативно-правової бази, виходячи при цьому за межі традиційних галузевих програм розвитку. Такі спільні дії базуватимуться на переконливих доказах, аналізі та прогнозах, а прогрес оцінюватиметься на основі надійного набору індикаторів.

Флагманська ініціатива Інноваційного Союзу підкреслює потребу Європи в розвитку окремого підходу до інновацій, що покладається на унікальні європейські цінності. Програма «Горизонт 2020» запроваджує широкий підхід до інновацій, що не обмежується випуском на ринок нової продукції, а охоплює також процеси, системи або інші підходи, включаючи визнання сильних європейських сторін в дизайні, творчості, послугах та значенні соціальних інновацій. Фінансування такої діяльності поєднуватиметься з підтримкою науково-технічного розвитку. Більша підтримка надаватиметься залученню інновацій до ринку, включаючи державний сектор. Це дозволить краще використовувати потенціал наукових інфраструктур, а також, встановлювати технічні стандарти, забезпечувати передкомерційні закупки та покращити фінансування позик та власного капіталу.

Флагманська ініціатива Інноваційного Союзу містить зобов'язання забезпечити активну участь малих та середніх підприємств в програмі «Горизонт 2020». Малі та середні підприємства мають значний інноваційний потенціал, і вони мають достатню динамічність для здійснення революційних технологічних проривів та виведення на ринок інноваційних послуг. Удосконалення підходу до малих та середніх підприємств, включаючи посилення участі мікропідприємств, є життєво необхідним для програми «Горизонт 2020», якщо ця програма має намір допомогти компаніям, які зараз швидко розвиваються, стати міжнародними.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Міжнародна співпраця з партнерами з третіх країн необхідна для ефективного досягнення багатьох специфічних цілей, визначених програмою «Горизонт 2020», зокрема, цілей, пов'язаних з зовнішньою політикою та міжнародними зобов'язаннями ЄС. Це стосується всіх суспільних викликів, визначених програмою «Горизонт 2020», які є глобальними за своєю природою. Міжнародна співпраця також необхідна для фундаментальних досліджень та досліджень в нових областях науки і техніки для того, щоб скористатись можливостями таких нових областей науки і техніки. Тому сприяння пересуванню дослідників та раціоналізаторів на міжнародному рівні має вирішальне значення для такої глобальної співпраці. Діяльність на міжнародному рівні так само важлива для посилення конкурентоспроможності європейської промисловості завдяки сприянню залученню та торгівлі новітніми технологіями, наприклад, за допомогою розробки всесвітніх стандартів та керівництв з експлуатаційної сумісності, і завдяки сприянню прийняттю та розгортанню європейських технічних рішень за межами Європи.

Міжнародна співпраця за програмою «Горизонт 2020» зосереджуватиметься на співпраці з трьома основними групами країн:

- (1) індустріалізовані країни з економікою перехідного періоду;
- (2) країни розширення ЄС та сусідні країни; і
- (3) країни, що розвиваються.

У відповідних випадках, програма «Горизонт 2020» сприятиме співпраці на регіональному або багатосторонньому рівні. Міжнародна співпраця в області наукових досліджень та інновацій є ключовим аспектом глобальних зобов'язань ЄС, і повинна грати важливу роль у партнерських відносинах ЄС з країнами, що розвиваються, таких як просування до досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття.

Програма «Горизонт 2020» встановлює загальні принципи для участі організацій з третіх країн та міжнародних організацій. Оскільки наукові дослідження та інновації взагалі значно вирають від відкритості до третіх країн, програма «Горизонт 2020» продовжуватиме застосовувати принцип загальної відкритості, сприяючи взаємному доступу до програм третіх країн. Проте, у певних областях можна рекомендувати обережніший підхід для захисту європейських інтересів. Крім того, буде запроваджений ряд цільових акцій, зважаючи на стратегічний підхід до міжнародної співпраці на основі спільних інтересів та взаємної вигоди, та сприяючи координації та взаємному підвищенню ефективності діяльності країн-учасниць. Такі акції включатимуть механізм для підтримки спільних ініціатив та можливості запровадження програм спільного фінансування разом з третіми країнами або міжнародними організаціями.

Міжнародна співпраця з третіми країнами необхідна для ефективного досягнення специфічних цілей, визначених програмою «Горизонт 2020». Це стосується, зокрема всіх суспільних викликів, за роботу над якими береться програма «Горизонт 2020» і працювати над якими треба на світовому рівні. Міжнародна співпраця також необхідна для фундаментальних досліджень та досліджень в нових областях науки і техніки для того, щоб скористатись можливостями таких нових областей науки і техніки. Тому сприяння пересуванню дослідників та раціоналізаторів на міжнародному рівні має вирішальне значення для такої глобальної співпраці. Діяльність на міжнародному рівні так само важлива для посилення конкурентоспроможності європейської промисловості завдяки сприянню залученню та торгівлі новітніми технологіями, наприклад, за допомогою розробки всесвітніх стандартів та керівництв з експлуатаційної сумісності, і завдяки сприянню прийняттю та розгортанню європейських технічних рішень за межами Європи. Ціль міжнародної співпраці за програмою «Горизонт 2020» полягатиме у посиленні переваг та привабливості ЄС для наукових досліджень, спільній роботі на глобальними проблемами та підтримці зовнішньої політики ЄС. Міжнародна співпраця за

програмою «Горизонт 2020» зосереджуватиметься на співпраці з трьома основними групами країн:

- (1) індустріалізовані країни з економікою перехідного періоду;
- (2) країни розширення ЄС та країни-сусіди; і
- (3) країни, що розвиваються.

У відповідних випадках, програма «Горизонт 2020» сприятиме співпраці на регіональному або багатосторонньому рівні. Міжнародна співпраця в області наукових досліджень та інновацій є ключовим аспектом глобальних зобов'язань ЄС, і повинна грати важливу роль у партнерських відносинах ЄС з країнами, що розвиваються, на які часто глобальні проблеми впливають значнішою мірою. Така співпраця сприятиме недискримінаційному зростанню та просуванню до досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття та інших цілей, узгоджених у рамках міжнародного сталого розвитку.

Програма «Горизонт 2020» продовжуватиме застосовувати принцип загальної відкритості, сприяючи взаємному доступу до програм третіх країн. Крім того, буде запроваджений ряд цільових акцій, зважаючи на стратегічний підхід до міжнародної співпраці на основі спільних інтересів та взаємної вигоди, та сприяючи координації та взаємному підвищенню ефективності діяльності країн-учасниць. Заходи цільової підтримки для забезпечення стратегічного підходу та процес встановлення пріоритетів входить до напрямку «Самодостатні, інноваційні та захищені суспільства».

Міжнародна співпраця з третіми країнами та міжнародними організаціями

1. Підприємства, засновані в третіх країнах, та міжнародні організації повинні задовольняти критеріям участі в непрямих акціях за програмою «Горизонт 2020» на умовах, визначених в Регламенті (ЄС) [«Правила участі»]. Міжнародна співпраця з третіми країнами та міжнародними організаціями повинна просуватись у рамках програми «Горизонт 2020» для досягнення, зокрема, таких цілей:

- (a) Посилення переваг та привабливості ЄС в області наукових досліджень та інновацій, а також, посилення економічної та промислової конкурентоспроможності ЄС;
- (b) Ефективна робота над глобальними суспільними викликами;
- (c) Підтримка цілей зовнішньої політики та розвитку ЄС, доповнення зовнішніх програм та програм розвитку.

2. Цільові акції, що мають на меті сприяння співпраці з певними третіми країнами або групами третіх країн, повинні запроваджуватись на основі спільних інтересів та взаємної вигоди, зважаючи на науково-технологічні та ринкові можливості й очікуваний ефект. Повинен заохочуватись взаємний доступ до програм третіх країн. Для досягнення максимального ефекту треба сприяти координації та синергізму з ініціативами країн-учасниць та асоційованих країн. Пріоритети співпраці повинні зважати на розвиток політики ЄС та можливості співпраці з третіми країнами, а також, на можливі недоліки систем захисту інтелектуальної власності в третіх країнах.

3. Крім того, повинна запроваджуватись горизонтальна та міжвідомча/міждисциплінарна діяльність для сприяння стратегічному розвитку міжнародної співпраці за спеціальним напрямком «Самодостатні, інноваційні та захищені суспільства» програми «Горизонт 2020»

Бюджет

1. Бюджет програми «Горизонт 2020» буде складати 87740 мільйонів євро.
2. Фінансування окремих видів діяльності буде розподілятися за напрямками, визначеними в Статті 5(2), таким чином:
 - (a) «Передова наука» - 27818 мільйонів євро;
 - (b) «Лідерство у промисловості» - 20280 мільйонів євро;
 - (c) «Суспільні виклики» - 35888 мільйонів євро.Максимальна загальна сума фінансового внеску ЄС від програми «Горизонт 2020» до неядерної прямої діяльності Спільного дослідницького центра складатиме 2212 мільйонів євро.

Орієнтовний розподіл фінансування за програмою «Горизонт 2020» є таким (у мільйонах євро):

I. «Передова наука» зокрема:	27818
1. Європейська Рада з наукових досліджень	15008
2. Майбутні та новітні технології	3505
3. Акції фонду Марії Кюрі з навчання та кар'єрного розвитку	6503
4. Європейські наукові інфраструктури (включаючи електронну інфраструктуру)	2802
II «Лідерство у промисловості», зокрема:	20280
1. Лідерство у високоефективних та промислових технологіях*	15580, з яких 500 – для ЕІТ
2. Доступ до ризикового фінансування**	4000
3. Інновації в малих та середніх підприємствах	700
III Суспільні виклики, зокрема:	35888
1. Охорона здоров'я, демографічні зміни та добробут	9077, з яких 292 – для ЕІТ
2. Продовольча безпека, стійке сільське господарство, морські дослідження та біоекономіка	4694, з яких 150 – для ЕІТ
3. Безпечне, чисте та раціональне використання енергії	6537, з яких 210 – для ЕІТ
4. Раціональний, «зелений» та інтегрований транспорт	7690, з яких 247 – для ЕІТ
5. Запобігання змінам клімату, ефективне використання ресурсів та сировини	3573, з яких 115 – для ЕІТ
6. Самодостатні, інноваційні та захищені суспільства	4317, з яких 138 – для ЕІТ
Європейський Інститут Інновацій та Технологій (ЕІТ)	1542 + 1652***
Неядерні прямі дії Спільного дослідницького центра	2212
РАЗОМ	87740

3. Європейський Інститут Інновацій та Технологій повинен фінансуватися максимальним внеском від програми «Горизонт 2020» до 3194 мільйони євро. Перша сума 1542 мільйони євро повинна бути виділена Європейському Інституту Інновацій та Технологій на діяльність за Розділом XVII Договору про функціонування Європейського Союзу. Друга сума до 1652 мільйони євро буде надана, зважаючи на огляд, визначений в статті 26 (1). Така додаткова сума повинна надаватися на пропорційній основі так, як зазначається в

Додатку II, з суми, призначеної для спеціальної цілі «Лідерство у високоефективних та промислових технологіях» в рамках напрямку промислового лідерства, визначеного в параграфі 2(b), і з суми, призначеної для суспільних викликів за параграфом 2 (c).

Співпраця на рівні ЄС може також підтримувати торгові можливості за допомогою розвитку європейських міжнародних стандартів для нової продукції, послуг та технологій. Будуть просуватись також заходи, спрямовані на сприяння стандартизації та експлуатаційній сумісності, безпечності та діяльності перед вступом в силу відповідних регламентів.

Умови участі

1. Повинні справджуватись такі мінімальні умови:
 - a. Не менше трьох юридичних осіб повинні брати участь в проектах;
 - b. Кожна з таких трьох юридичних осіб повинна бути заснована в країні-учасниці ЄС або в асоційованій країні;
 - c. Жодні дві з трьох юридичних осіб не можуть бути засновані в одній і тій самій країні-учасниці ЄС або в асоційованій країні;
 - d. Усі три юридичні особи повинні бути незалежними одна від одної у визначенні Статті 7.

Такі учасники мають право на фінансування від ЄС:

- (a) будь-яка юридична особа, заснована в країні-учасниці ЄС або в асоційованій країні, або створена за законодавством ЄС;
 - (b) будь-яка міжнародна організація з участю ЄС;
 - (c) будь-яка юридична особа, заснована в третій країні, визначеній в робочій програмі.
2. Якщо у програмі бере участь міжнародна організація або юридична особа, заснована в третій країні, яка не відповідає зазначеним критеріям фінансування за параграфом 1, фінансування від ЄС може надаватись, за умови, що виконується, принаймні, одна з таких умов:
 - a. Участь такої організації або юридичної особи вважається необхідною для виконання акції Єврокомісії або відповідного органу фінансування;
 - b. Таке фінансування забезпечується за двосторонньою науково-технічною угодою або будь-якою іншою домовленістю між ЄС та міжнародною організацією або, якщо мова йде про юридичні особи, засновані в третіх країнах, між ЄС та країною, в якій була заснована юридична особа.

Спільні конкурси заявок з третіми країнами або міжнародними організаціями

1. Спільні конкурси заявок з третіми країнами або науково-технічними організаціями та органами таких країн, або з міжнародними організаціями можуть запроваджуватись для спільного фінансування акцій. Пропозиції повинні оцінюватись та відбиратись за допомогою узгоджених між сторонами процедур спільного оцінювання та відбору.
2. Юридичні особи, які одержують фінансування від ЄС, повинні укласти угоду про фінансування з ЄС або відповідним органом фінансування. Угода про фінансування повинна містити опис роботи, яку повинні виконати учасники та юридичні особи з третіх країн, які беруть участь у програмі.
3. Юридичні особи, які одержують фінансування від ЄС, повинні укласти координаційну угоду з юридичними особами – учасниками програми, які одержують фінансування від відповідних третіх країн або міжнародних організацій.

Джерело інформації:

- COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS

- Horizon 2020 - The Framework Programme for Research and Innovation (Brussels, XXX COM(2011) 808/3)

- Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing Horizon 2020 - The Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020) (Brussels, XXX, COM(2011) 809/3)